

Research Paper

The Prediction of marital adjustment based on sexual self- disclosure mediating social exchange in women with early marriage

Mahnaz Khodayari¹, Hassan Ahadi²

1. Ph.D in clinical Psychology, Department of Psychology, Edalat University, Tehran, Iran.
2. Professor, Department of Psychology, Allameh Tabatabaei University, Tehran, Iran.

Citation: Khodayari M, Ahadi H. The Prediction of marital adjustment based on sexual self- disclosure mediating social exchange in women with early marriage. J of Psychological Science. 2022; 20(107): 2059-2075.

URL: <https://psychologicalscience.ir/article-1-1322-fa.html>

ORCID

doi 10.52547/JPS.20.107.2059

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Keywords:

Marital adjustment,
Sexual self- disclosure,
Social exchange,
Early marriage

Background: Psychological factors affecting marital adjustment have been considered by researchers in two intrapersonal approaches such as personality traits and interpersonal approaches such as couples interaction. In the field of couples interaction, research has shown that sexual self-disclosure which leads to greater desire and satisfaction with a women's mental arousal communication exchange skills which ultimately leads to more adjustment between couples. Therefore, can more social exchange be effective as a mediator between self-disclosure and adjustment of couples?

Aims: Present study aimed to predict marital adjustment based on sexual self- disclosure and psychological needs: mediating social exchange in women with early marriage.

Methods: Method was descriptive- correlation. Participants were married women with early marriage in Markazi province. 270 participants selected by snowball sampling and completed scales of Spanier's (1976) dyadic adjustment, Snell & et al, s (1997) sexual self- disclosure and Libman & et al, s (1997) social exchange. Data were analyzed by Pearson's correlation and SEM. findings indicated that self-disclosure in sex behaviour, sex preference, sex affect and sex attitude significantly predict marital adjustment of married women with early marriage ($P < 0.01$).

Results: The results of Bootstrap test showed that social exchange can significantly mediate on predicting of marital adjustment based on sexual self-disclosure ($P < 0.01$). social exchange indirectly effect on the relationship between sexual self- disclosure and marital adjustment. In order to promote marital adjustment of married women with early marriage, it is suggested to pay attention to sexual self-disclosure skill and perception of social exchange in women.

Conclusion: The modification of social exchange of women through training and counseling is suggested.

Received: 06 Jul 2021

Accepted: 10 Aug 2021

Available: 21 Jan 2022

* **Corresponding Author:** Hassan Ahadi, Professor, Department of Psychology, Allameh Tabatabaei University, Tehran, Iran.

E-mail: Drhahadi5@gmail.com

Tel: (+98) 9126049225

2476-5740/ © 2021 The Authors. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license

(<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>).

Extended Abstract

Introduction

Marriage is the foundation of emotional needs (Barjasteh, Alizadeh, & Moghaddam Tabrizi, 2017), and the family, as the oldest social unit, is where physical, cognitive, and emotional needs are satisfied. However, a variety of individual, social, emotional, and psychological factors undermine the stability and harmony of this ancient and constructive social institution (Amato & Marriott, 2016). Early marriage, sometimes referred to as child marriage, can endanger the warmth and intimacy of the family.

Early marriage refers to a marriage taking place before its pre-requisites (puberty, physical ability, growth) are met, and when one or both spouses disregard physical/psychological readiness due to inadequate information (Meghdadi & Javadpour, 2017). Early marriage has numerous consequences for children's health, growth, development, and rights, including deprivation from education, violation of sexual health and reproductive rights, maternal and neonatal mortality, violence, sexual abuse, and adverse psychological and emotional impacts (Meghdadi & Javadpour, 2017) and can, therefore, irreversibly harm couples' and marital harmony.

Couples' harmony that shapes the foundation of the family can be affected by several factors. Although the majority of studies on marital harmony have examined interpersonal factors and variables, e.g., economic status, reduced household income, cultural and social challenges, the important role of the couples' psychological and personality factors also merits attention. An interpersonal factor that seems to affect marital harmony is couples' sexual self-disclosure as an indicator of optimal sexual function (Basson, 2005). Anders (2009) concluded that a lack of emotional self-disclosure unduly prolongs insignificant sexual problems.

As for the possible link between sexual self-disclosure and marital harmony, it seems that the couples' perception of their social interaction can affect their marital harmony. Hope (2007) reported that intense exchange relationships between couples (e.g., demanding excessive amounts of money or

resources) debilitate women's sexual activity and prevent them from discussing sexual issues. Clark, Kabiru, and Mathur (2019) investigated the role of social exchange and pre-marital relations and concluded that couples' social exchange (often in the form of money and gifts from the husband to the wife in premarital relations) is a mechanism of romantic relations and, in most cases, leads to marriage and stable marital harmony. With respect to the increasing rate of early marriage among girls and concerns about its consequences, the present study aimed to predict marital harmony based on sexual self-disclosure with the mediating role of social exchange among women who marry early. Herein, marital harmony was predicted based on sexual self-disclosure and psychological needs, with the mediating role of social exchange among women who married early. The main research question was, "Is the marital harmony of women who marry early predicted based on sexual self-disclosure and psychological needs, mediated by social exchange?"

Method

This was a correlational descriptive research. The participants included married women in Markazi Province (Iran) who had married early. Based on the structural equation modeling (SEM) and Hooman's (2008) remarks about sample size in correlational research, a sample of 270 was selected via snowball sampling. The researchers called 10 women they knew who had married early. If the participants provided informed consent and were willing to participate, the questionnaires (the Dyadic Harmony Scale (DAS), the Sexual Self-Disclosure Scale (SSDS), and the Social Exchange Questionnaire) were sent to them through WhatsApp/Telegram for completion. The participants were then asked to introduce other women who had married early. Subsequently, the questionnaires were sent to the newly introduced women and they were, in turn, asked to introduce other women. Finally, the data of 270 participants were analyzed via Pearson correlation coefficient and SEM in AMOS 18.

Results

The mean age of the participants was 30 (range = 16-44, SD = 3.2) years. A significant positive correlation

was found between social exchange, the dimensions of sexual self-disclosure (sexual behaviors, preferences, attitudes, and affect), and marital harmony among women who married early.

The share of sexual behaviors, preference, attitude, and affect in predicting marital harmony was assessed via path analysis. In the proposed model, sexual self-disclosure (sexual behavior, preference, attitude, and affect) was hypothesized to predict marital harmony both directly and mediated by social exchange. The path analysis goodness-of-fit indices revealed the acceptable fit of the model RMSEA = 0.056, AGFI = 0.869, GFI = 0.931, CFI = 0.954, $df2(= 3.32, 2(=$

51.19, $p > 0.05)$ $\chi\chi$. Table 1 presents the total, direct, and indirect path coefficients among the variables. Social exchange could mediate the dimensions of sexual self-disclosure (sexual behaviors, preference, attitude, and affect) and marital harmony. In other words, the indirect path of the predictors (sexual behavior, preference, attitude, and affect) to the criterion variable (marital harmony) would be more valid than direct paths if it passed through the mediator (social exchange). The final model displays the structural relationships between dimensions of sexual self-disclosure, social exchange, and marital harmony.

Table 1. Coefficients of the total, direct, and indirect paths among variables in the structural model

Paths	B	S.E	β	CR	P
Social exchange-marital harmony path coefficient	1.039	0.069	0.232	3.280	0.001
Sexual behavior-social exchange path coefficient	0.016	0.149	0.139	1.928	0.005
Sexual preference-social exchange path coefficient	0.065	0.144	0.182	1.220	0.223
Sexual attitude-social exchange path coefficient	0.019	0.106	0.027	0.421	0.674
Sexual affect-social exchange path coefficient	1.022	0.092	0.560	10.450	0.001
Sexual behavior-marital harmony direct path coefficient	1.051	0.169	0.375	2.795	0.005
Sexual preference-marital harmony direct path coefficient	0.061	0.163	0.239	1.81	0.070
Sexual attitude-marital harmony direct path coefficient	1.451	0.119	0.371	4.940	0.001
Sexual affect-marital harmony direct path coefficient	1.019	0.122	0.308	4.174	0.001
Sexual behavior-marital harmony indirect path coefficient	1.248	0.201	0.320	5.513	0.001
Sexual preference-marital harmony indirect path coefficient	1.402	0.113	0.382	6.012	0.001
Sexual attitude-marital harmony indirect path coefficient	1.502	0.089	0.209	6.710	0.001
Sexual affect-marital harmony indirect path coefficient	1.028	0.068	0.416	4.670	0.001
Sexual behavior-marital harmony total path coefficient	1.021	0.073	0.407	4.034	0.001
Sexual preference-marital harmony total path coefficient	1.032	0.012	0.621	7.051	0.001
Sexual attitude-marital harmony total path coefficient	1.013	0.034	0.580	6.021	0.001
Sexual affect-marital harmony total path coefficient	1.411	0.026	0.727	7.341	0.001

Conclusion

Based on the findings, sexual self-disclosure mediated by social exchange predicts marital harmony among women who marry early. This finding is consistent with the results reported by Mehrabizadeh Honarmand, Mansouri, and Javanmard (2013), Sanchez-Fuentes and Santos-Iglesias (2016), and Stephenson and Meston (2011). Mehrabizadeh Honarmand et al. (2013) concluded that a major factor affecting a marriage is the couples' sexual behavior, which is the most important determiner of marital harmony and mental health. Women's sexual satisfaction and optimal sexual satisfaction contribute to marital harmony; therefore, a marital relationship that satisfies sexual needs is expected to entail higher levels of marital harmony. According to Sanchez-Fuentes and Santos-Iglesias

(2016), women's perceptions of interpersonal exchange with their sexual partner contributes to their sexual satisfaction. In other words, women with better perceptions of sexual cost-benefit balance experience better and more optimal sexual function and satisfaction in their sexual relationship. Women's perception of sexual costs in their relationship with their sex partner is a mechanism explaining their sexual satisfaction. If they can find a balance between the sexual costs and benefits in their relationship with their sex partner, and if they have an optimal perception of this relationship, they will enjoy a higher degree of sexual satisfaction; otherwise, they may encounter sexual problems (Stephenson & Meston, 2011). Social exchange mediated the relationship between sexual self-disclosure and marital harmony in women who marry early. People

enter a relationship when they can minimize the costs and maximize their benefits. People marry for different reasons, including love, friendship, and satisfaction of sexual needs. Based on the theory of justice, which is a social exchange theory, couples should depend on each other to meet their needs. The system theory also highlights the family members' interdependence on one another love, compassion, friendship, companionship, socialization, and other intangible needs, as well as finances, housing, and food.

Women who marry early may not be involved in decision-making for their marriage, and may be forced into a marriage arranged by their parents and elders. As such, they usually have no experience of sexual issues and sexual self-disclosure. Over time, the satisfaction of sexual needs may become integral to a satisfactory relationship, and this will lead to marital disharmony. These women believe they are losers in their marriage and find no benefit in their marital and sexual relationship. Based on the social exchange factor which, in its optimal form, leads to solidarity in marital relationships, women realize that they should have a win-win exchange with their husbands. The exchange of material (gifts, money, house) and non-material rewards (respect, love, emotional intimacy) in marriage, and especially in

sexual relationship and satisfaction, can affect women's marital harmony.

The present study investigated women in Markazi Province who married early; factors such as the family's lifestyle, cultural issues, occupation, and socioeconomic status may have affected the results, thereby limiting the interpretation and generalizability of the findings. It is, therefore, recommended that future studies take the possible role of these variables into account. To promote marital harmony among women who marry early, women's sexual issues, sexual self-disclosure, and perceived social exchange merit attention and should be improved through education and counseling.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines: This article extracted from the Phd dissertation of the first author in department of clinical psychology at Edalat University.

Funding: This study was conducted as a PhD thesis with no financial support.

Authors' contribution: The first author was the student and senior author, the second were the corresponding author and supervisors and the third was the advisors.

Conflict of interest: the authors declare no conflict of interest for this study.

Acknowledgments: I would like to appreciate the participants who contributed to this research.

تدوین الگوی ساختاری پیش‌بینی سازش‌یابی زوجین بر اساس خودابرازگری با میانجی‌گری تبادل اجتماعی در زنان دارای ازدواج زودهنگام

مهناز خدایاری^۱، حسن احدی^{۲*}

۱. دکتری روانشناسی بالینی، گروه روانشناسی، دانشگاه عدالت، تهران، ایران.

۲. استاد، گروه روانشناسی، گروه روانشناسی، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران.

چکیده

مشخصات مقاله

کلیدواژه‌ها:

سازگاری زناشویی، خودابرازگری جنسی، تبادل اجتماعی، ازدواج زودهنگام

زمینه: عوامل روانشناختی تأثیرگذار بر سازگاری زناشویی در دو دیدگاه درون فردی یا شخصیتی و بین فردی با تعامل زوجین مورد توجه محققین بوده است. تحقیقات نشان داده است که خودابرازگری جنسی که با برانگیختگی ذهنی و مهارت‌های تبادل ارتباطی زن منجر به میل و رضایت بیشتر می‌گردد به سازگاری بیشتر زوجین منجر می‌شود. بنابراین آیا مهارت بیشتر در تبادل اجتماعی می‌تواند به‌عنوان میانجی‌گر در خودابرازگری و سازگاری زوجین تأثیر داشته باشد؟

هدف: هدف از این پژوهش پیش‌بینی سازگاری زناشویی بر اساس خودابرازگری جنسی با نقش میانجی‌گر تبادل اجتماعی در زنان دارای ازدواج زودهنگام بود.

روش: روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود. شرکت‌کنندگان، زنان متأهل دارای ازدواج زودهنگام در استان مرکزی بودند. ۲۷۰ شرکت‌کننده به روش نمونه‌گیری گلوله برفی انتخاب شدند و پرسشنامه‌های مقیاس سازگاری زناشویی اسپانیر (۱۹۷۶)، خودابرازگری جنسی اسنل و همکاران (۱۹۹۷) و تبادل اجتماعی لیمن و همکاران (۲۰۱۱) را تکمیل کردند. داده‌ها به‌وسیله آزمون‌های همبستگی پیرسون و روش تحلیل مسیر تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که خودابرازگری در رفتار جنسی، ترجیح جنسی، عاطفه جنسی و نگرش جنسی به‌طور معناداری سازگاری زناشویی زنان دارای ازدواج زودهنگام را پیش‌بینی می‌کنند ($P < 0/01$). همچنین نتایج آزمون بوت استراپ نشان داد که تبادل اجتماعی می‌تواند در پیش‌بینی سازگاری زناشویی بر اساس ابعاد خودابرازگری جنسی میانجی‌گری کند ($P < 0/01$). علاوه بر آن تبادل اجتماعی در رابطه ابعاد خودابرازگری جنسی و سازگاری زوجین تأثیر غیرمستقیم دارد.

نتیجه‌گیری: در سازگاری زنان دارای ازدواج زودهنگام، درک تبادل اجتماعی در کیفیت خودابرازگری جنسی اهمیت دارد که به نظر می‌رسد به‌وسیله آموزش و مشاوره بهبود یابد.

دریافت شده: ۱۴۰۰/۰۴/۱۵

پذیرفته شده: ۱۴۰۰/۰۵/۱۹

منتشر شده: ۱۴۰۰/۱۱/۰۱

* نویسنده مسئول: حسن احدی، استاد، گروه روانشناسی، گروه روانشناسی، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران.

رایانامه: Drhahadi5@gmail.com

تلفن: ۰۹۱۲۶۰۴۹۲۲۵

مقدمه

ازدواج به‌عنوان اساسی‌ترین مبنای نیاز عاطفی برای انسان‌ها (برجسته، علیزاده و مقدم تبریزی، ۱۳۹۶)، و تشکیل خانواده به‌عنوان دیرینه‌ترین واحد جامعه، مأمور ارضای نیازهای جسمانی، شناختی و عاطفی است. بر این اساس اما معمولاً عوامل گوناگون فردی، اجتماعی، عاطفی و روانشناختی، پایداری و انسجام این نهاد دیرینه و سازنده اجتماعی را تضعیف می‌کنند (آماتو و ماریوت، ۲۰۱۶). ازدواج زودهنگام که گاهی به آن ازدواج کودکان یا کودک همسری هم گفته می‌شود، از جمله پدیده‌هایی می‌باشد که می‌تواند این نهاد گرم و صمیمانه خانواده را با مشکل مواجه کند. در اصطلاح حقوق بشر، ازدواج کودک بدین معنی است که زوج یا یکی از آن‌ها، کودک بوده و ازدواجی تحت قوانین مدنی، مذهبی و یا عرفی با ثبت یا بدون ثبت رسمی، صورت بگیرد. از سوی دیگر با عنایت به تعریف ماده یک کنوانسیون حقوق کودک که به طفل زیر ۱۸ سال کودک اطلاق می‌شود، ازدواج قبل از سن ۱۸ سالگی، ازدواج زودهنگام نامیده می‌شود، زیرا دختر قبل از ۱۸ سال به لحاظ جسمانی، فیزیولوژیکی و روانی، آمادگی پذیرش مسئولیت ازدواج و بچه‌دار شدن را ندارد و برای پسر هم پذیرش مسئولیت زندگی و تأمین آن دشوار است (میرز و هاروی، ۲۰۱۱). بدین‌سان ازدواج زودهنگام ازدواجی است که قبل از فراهم شدن شرایط ازدواج از قبیل بلوغ، توانایی جسمانی و رشد لازم انجام می‌شود و طرفین عقد نکاح یا یکی از آنان، به علت فقدان اطلاعات کافی، آمادگی جسمانی و یا روانی را برای این امر مهم ندارند (مقدادی و جوادی‌پور، ۱۳۹۶). در ایران هم باوجودی که مطابق با ماده ۱۰۴۱ قانون مدنی کشور سن ازدواج دختران ۱۳ سال و سن ازدواج پسران ۱۵ سال عنوان شده است؛ اما با اجازه والدین و همچنین اخذ مجوز دادگاه محدودیت سنی می‌تواند برداشته شود. ازدواج زودهنگام پیامدها و آثار منفی بسیاری بر سلامتی، رشد و تحول و حقوق کودکان دارد. محرومیت از آموزش و تحصیل، آسیب به سلامت جنسی و حقوق باروری، مرگ‌ومیر مادران و نوزادان، خشونت، سوءاستفاده و بهره‌کشی جنسی و آثار سوء روانی و عاطفی از جمله اثرات منفی ازدواج زودهنگام هستند (مقدادی و جوادی‌پور، ۱۳۹۶).

بنابراین می‌تواند به سازگاری زوجین و سازگاری زناشویی صدمات جبران‌ناپذیر وارد نماید.

سازگاری زناشویی وضعیتی است که در آن زن و شوهر در بیشتر مواقع عاحساس خوشبختی و رضایت از یکدیگر دارند که این رضایت بخشی از طریق علاقه و احترام متقابل، میزان مراقبت از همدیگر، پذیرش و تفاهم یکدیگر قابل ارزیابی است. همچنین سازگاری زناشویی، بر اساس برونی‌سازی همسران (زن و شوهر) در موقعیت‌های معین مشخص می‌شود (ساسانی، ۱۳۹۸).

سازگاری همسران که بنیاد خانواده را شکل می‌دهد تحت تأثیر عوامل متعددی است. اگرچه، پژوهش‌های مرتبط با سازگاری زناشویی بیشتر به بررسی عوامل بین فردی و متغیرهایی مانند وضعیت اقتصادی، کاهش درآمد خانوار، چالش‌های فرهنگی و اجتماعی پرداخته‌اند، اما نقش عوامل روانشناختی و شخصیتی همسران بسیار اهمیت دارد. در زمینه عوامل روانشناختی تأثیرگذار بر سازگاری زناشویی دو دیدگاه مطرح شده است؛ دیدگاه درون شخصی^۱ و دیدگاه بین شخصی^۲. در دیدگاه درون شخصی، صفات شخصیتی عاملی مهم و تأثیرگذار بر عملکرد زناشویی است، درحالی‌که در دیدگاه بین شخصی، تعامل‌های همسران برکنش زناشویی آن‌ها تأثیر دارد. در دیدگاه تلفیقی تعامل‌های بین شخصی و درون شخصی در سازگاری زناشویی همسران اهمیت دارند (طهرانی، حیدری و جعفری، ۱۳۹۳).

در زمینه عوامل بین شخصی یکی از عواملی که به نظر می‌رسد بر سازگاری زناشویی همسران تأثیر می‌گذارد، موضوع رابطه جنسی و عملکرد جنسی زوجین به‌عنوان یک نیاز اساسی است. در این زمینه مفهوم خودابرازگری جنسی همسران که نشان‌دهنده عملکرد جنسی مطلوب است مورد توجه قرار گرفته است. خود ابرازگری جنسی که با برانگیختگی ذهنی از طریق توانایی و مهارت‌های ارتباطی زن در رابطه زناشویی ایجاد می‌شود، منجر به میل و لذت بیشتر، عملکرد و رضایت جنسی بیشتر می‌گردد (باسون، ۲۰۰۵).

خودابرازگری^۳ یعنی توانایی بیان احساس‌ها، باورها و افکار و دفاع از حقوق خود به شیوه‌ای منطقی دارای سه بعد است: ۱. توانایی بیان

1. Intrapersonal
2. interpersonal

3. Self-disclosure

احساس‌ها،^۲ توانایی بیان آشکار افکار و باورهای خوشایند و ناخوشایند و اتخاذ تصمیم راسخ و روشن، حتی اگر به قیمت محروم ماندن از مزایا باشد، یا انجام آن از نظر عاطفی مشکل باشد،^۳ توانایی پایداری برای احقاق حقوق خود و اجازه ندادن به دیگران برای آزار دادن یا استفاده از نقطه ضعف شخصی (چیو و وان، ۲۰۰۶). علاوه بر آن، وستایمر و لوپاتر (۲۰۰۴) اعتقاد دارند که توانایی‌های رفتاری و شناختی همسران در کیفیت کارکرد جنسی آنان تأثیر دارد. گفتگوی همسران پیرامون مسائل جنسی، خواسته‌ها و ترجیح‌های جنسی و کشف ترجیح‌های جنسی دیگری در برقراری رابطه زناشویی و رابطه جنسی تأثیر بسزایی دارد.

خودابرازی با عشق، دوست داشتن، توجه، اعتماد و درک و فهم و سازگاری زناشویی بیشتر رابطه دارد. زوج‌های دارای روابط مطلوب به سرعت و طی شش هفته به هم اعتماد می‌کنند و احساس‌های خود را به دیگری ابراز می‌کنند صحبت درباره احساس‌ها و امیال جنسی، بهترین راه شناخت خواسته‌های جنسی همسر و تکمیل اطلاعات جنسی زوج است و در برقراری ارتباط جنسی لذت‌بخش نقش اساسی دارد (ون - بین و چین - شینگ، ۲۰۰۶). طبق نتایج پژوهش مسترز و جانسون (۱۹۷۰) ابراز نکردن امیال جنسی باعث می‌شود همسران از ارتباط جنسی لذت کمتری ببرند و در نتیجه در درازمدت سازگاری زناشویی آن‌ها را کاهش می‌دهد (مسترز، ۲۰۰۷؛ ترجمه واحدی، ۱۳۸۹).

از نظر اسپرچر و هندریک (۲۰۰۴) خودابرازگری جنسی شامل در میان گذاشتن اطلاعات جنسی شخصی خود با فرد دیگری می‌باشد و در رابطه بین همسران می‌تواند درباره علائق خوشایند و ناخوشایند خود نسبت به بهبود شیوه‌های ارتباط جنسی انجام شود. همچنین آندرس (۲۰۰۹) در پژوهش خود به این نتیجه رسید که عدم خودابرازگری هیجانی باعث می‌شود یک مشکل جنسی کوچک برای مدت طولانی تداوم یابد. زیرا تا در مورد مسائل جنسی صحبت نشود، حل نخواهند شد و ممکن است به عدم رضایت جنسی منجر شود که یکی از علل سازگاری زناشویی پایین در زوج‌ها می‌باشد.

در مورد رابطه احتمالی بین خودابرازگری جنسی با سازگاری زناشویی، به نظر می‌رسد که ادراک زن و شوهر نسبت به تبادل اجتماعی که باهم دارند،

می‌تواند بر سطح سازگاری زناشویی آنان تأثیر بگذارد. نظریه تبادل اجتماعی یک دیدگاه روانشناختی - اجتماعی است که روابط اجتماعی را به‌عنوان یک فرآیند تبدالی بین دو شریک تشریح می‌کند و مبتنی بر مفهوم پاداش‌ها، تنبیه‌ها و منابع می‌باشد. طبق این نظریه روابط انسانی شکل می‌گیرد و بر اساس استفاده از یک تحلیل ذهنی هزینه - سود پایدار می‌ماند (چیشیر، گرباسی و کوک، ۲۰۱۰). از نظر لیمن و همکارانش (۲۰۱۱) تبادل اجتماعی دارای پنج خرده مقیاس پیگیری^۱ (پایش مکرر و دقیق هزینه و سود)، انصاف^۲ (برابری خواهی)، فردگرایی^۳ (ترجیح خوداتکایی و سرمایه‌گذاری اندک)، منفعت‌طلبی^۴ (تمایل به افزایش حتی الامکان سود) و سرمایه‌گذاری افراطی^۵ (سرمایه‌گذاری بدون الزام یا انتظار سرمایه‌گذاری برابر از جانب دیگران) می‌باشد.

نظریه تبادل اجتماعی مفاهیم پاداش‌ها، منابع و هزینه‌ها را مطرح می‌کند. یک درمانگر مشکلات جنسی باید بررسی کند که فعالیت جنسی چگونه به‌عنوان یک محصول مورد استفاده قرار می‌گیرد. ممکن است به‌عنوان یک پاداش در ازای یک رفتار خوب ادراک شود یا اینکه به‌عنوان تنبیه ادراک شود. آیا ادراک زن از "قربانی شدن" در هزینه با شوهرش به تجربه درد منجر می‌شود. زن ممکن است برای درخواست رابطه جنسی احساس گناه کند (شریفیان، ۱۳۹۷). نتایج پژوهش هوپ (۲۰۰۷) نشان داد زمانی که روابط تبدالی (حالت بده و بستان) در بین زن و شوهر خیلی شدید باشد؛ مانند درخواست پول یا منابع خیلی زیاد، زنان را در فعالیت‌های جنسی ناتوان می‌سازند و آن‌ها را از صحبت کردن درباره مسائل جنسی بر حذر می‌کند. نظریه تبادل اجتماعی اظهار می‌دارد که تبادل پول، هدیه و هر چیز دیگری به زنان از طرف مردان، مکانیزم‌هایی را فعال می‌کند که نشان می‌دهد بین این نوع تبدالات مادی و فعالیت‌های جنسی و سازگاری زوج‌ها رابطه وجود دارد. تبادل به‌عنوان شیوه برقراری پیوند میان افراد، پیش‌شرطی را برای کنش متقابل بیشتر بین افراد فراهم می‌سازد و یکی از مهمترین تبدال‌ها رابطه زناشویی است (حکمت‌نیا و بهادری جهرمی، ۱۳۹۵). در این زمینه زن و مرد بر اساس نیازهای اجتماعی و درونی خود و تشکیل خانواده به پاداش‌هایی مانند عشق و احترام یا استقلال مالی دست می‌یابند. اما ضمناً ممکن است این تبادل حتی طبق نظریه پیتربلا و آفتی را هم به بار بیاورد و

1. tracking

2. fairness

3. individualism

4. benefit-seeking

5. overinvestment

آن همان مفهوم شی‌شدگی است، زیرا روند تشکیل خانواده به اشیائی بدل می‌شوند که خریداری یا مبادله می‌گردند و هدف فقط کسب سود است. در چنین حالتی رابطه زناشویی زوج‌ها در بعد رضایت جنسی و کارکرد جنسی با مشکل مواجه می‌شود.

وامویی، فنیویک، اوراسا، زابا و استونس (۲۰۱۱) در مطالعه نقش تبادل اجتماعی در عملکرد جنسی دریافتند که برخی روابط جنسی می‌تواند به صورت تبادلات محصول ملاحظه شوند، چون زنان می‌دانند که وصول یا وعده پول به آنان به این معنی است که باید به یک رابطه جنسی ناامن تن دهند که در چنین شرایطی عملکرد جنسی و لذت جنسی همراه آن برای زنان بسیار تضعیف می‌شود و منجر به ناسازگاری همسران می‌شود. همچنین نتایج پژوهش پائول و ناکونزنی (۲۰۰۸) در مورد تحلیل بین فرهنگی رفتار جنسی زوج‌ها نشان داد که تبادلات جنسی زوج‌ها در روابط زناشویی می‌تواند تفاوت‌های جنسی بین زن و مرد در یک رابطه زناشویی ایجاد کند و از طرفی دیگر خودابرازگری جنسی زن می‌تواند تبادل اجتماعی آن‌ها را تحت تأثیر قرار دهد. در همین زمینه وامویی، فنیویک، اوراسا، زابا و استونس (۲۰۱۱) در پژوهشی به این نتیجه رسیدند که زنان غالباً بیشتر احساس می‌کنند که در ازدواجشان سود کمتری داشته‌اند و این در حالی است که مردان بهره‌وری بیشتری را کسب می‌کنند. بر این اساس به نظر می‌رسد که تبادل اجتماعی بین همسران و چگونگی ادراک آنان نسبت به رابطه زناشویی می‌تواند بر نقش نیازهای روانشناختی و خودابرازگری جنسی زنان در سازگاری زناشویی تأثیر بگذارد. همچنین نتایج پژوهش وود و اگلی (۲۰۱۵) در مورد تحلیل بین فرهنگی رفتار جنسی زوج‌ها نشان داد که تبادلات جنسی زوج‌ها در روابط زناشویی می‌تواند تفاوت‌های جنسی بین زن و مرد در یک رابطه زناشویی ایجاد کند و از طرفی دیگر خودابرازگری جنسی و نیازهای روانشناختی زن می‌تواند تبادل اجتماعی آن‌ها را تحت تأثیر قرار دهد.

در پژوهشی که کلارک، کایرو و ماثور (۲۰۱۰) در مورد نقش تبادل اجتماعی و روابط پیش از روابط زناشویی انجام دادند، دریافتند که تبادل اجتماعی بین زوج‌ها که معمولاً به صورت دادن پول و هدیه به زن از طرف مرد در روابط پیش از زناشویی اتفاق می‌افتد، اغلب به صورت مکانیزم‌هایی عمل می‌کند که بخشی از روابط عاشقانه محسوب می‌شوند و در بیشتر موارد به ازدواج دائمی و پایداری سازگاری در رابطه زناشویی منجر

می‌شود. از این رو، با توجه پدیده رو به افزایش ازدواج زود هنگام دختران و نگرانی در مورد عوارض و پیامدهای منفی ازدواج زود هنگام، پژوهش حاضر باهدف پیش‌بینی سازگاری زناشویی بر اساس خودابرازگری جنسی با میانجی‌گری تبادل اجتماعی در زنان دارای ازدواج زود هنگام انجام شد. در این پژوهش، پیش‌بینی سازگاری زناشویی بر اساس خودابرازگری جنسی و نیازهای روانشناختی با نقش میانجی‌گر تبادل اجتماعی در زنان دارای ازدواج زود هنگام مورد مطالعه و پژوهش قرار می‌گیرد و پژوهشگر به دنبال پاسخگویی به این سؤال پژوهش است که آیا سازگاری زناشویی بر اساس خودابرازگری جنسی و نیازهای روانشناختی با واسطه‌گری تبادل اجتماعی در زنان با ازدواج زود هنگام پیش‌بینی می‌شود؟

روش

الف) طرح پژوهش و شرکت‌کنندگان: روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود. شرکت‌کنندگان، زنان متأهل دارای ازدواج زود هنگام در استان مرکزی بودند. با توجه به روش تحلیل مسیر و طبق نظر هومن (۱۳۸۷) درباره حجم نمونه در پژوهش همبستگی، ۲۷۰ شرکت‌کنندگان به روش نمونه‌گیری گلوله برفی انتخاب شدند. با توجه به جامعه زنان متأهل دارای ازدواج زود هنگام، چون چارچوب مشخصی برای نمونه‌گیری وجود نداشت و امکان دسترسی مستقیم به این افراد وجود نداشت، از روش نمونه‌گیری گلوله برفی استفاده شد. به این صورت که پژوهشگر با ۱۰ زن دارای ازدواج زود هنگام که می‌شناخت، به صورت تلفنی ارتباط برقرار کرد. در صورتی که رضایت آگاهانه و تمایل به شرکت در پژوهش داشتند، پرسشنامه‌ها از طریق واتساپ یا تلگرام برای آنان ارسال می‌شد و از آن‌ها خواسته می‌شد که به پرسشنامه‌ها پاسخ دهند. در ادامه از این افراد پرسیده می‌شد در صورتی که زن دیگر دارای ازدواج زود هنگام را می‌شناسند، معرفی کنند. دوباره پرسشنامه‌ها برای افراد معرفی شده جدید فرستاده شد و از آن‌ها خواسته شد که افراد دیگر را معرفی کنند. انتخاب نمونه به صورت گلوله برفی و زنجیره‌وار تا جایی ادامه داشت که شرکت‌کننده آخر هیچ زن دارای ازدواج زود هنگام را معرفی نکرد. به‌طور کلی ۲۷۰ شرکت‌کننده پرسشنامه‌ها را تکمیل کردند. به‌منظور رعایت اخلاق پژوهش ابتدا در مورد اهداف پژوهش حاضر، اصل رازداری در پژوهش و محرمانه بودن نتایج پژوهش و الزامی نبودن نوشتن اطلاعات شخصی در پرسشنامه‌ها برای

شرکت کنندگان توضیح داده شد و از آنان خواسته شد که با رضایت آگاهانه به پرسشنامه‌ها پاسخ دهند. ملاک‌های ورود به پژوهش؛ شامل در حال حاضر متأهل باشند، قبل از ۱۸ سالگی ازدواج کرده باشند و سابقه طلاق نداشته باشند. معیارهای خروج نیز شامل داشتن سابقه طلاق، داشتن تعارض زناشویی و عدم همکاری در تکمیل پرسشنامه‌ها بودند. داده‌های مربوط به ۲۷۰ شرکت‌کننده با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و روش معادلات مسیر و نرم‌افزار AMOS-18 تحلیل شدند.

(ب) ابزار

مقیاس سازگاری زناشویی: مقیاس سازگاری زن و شوهر (DAS)^۱ توسط اسپانیر (۱۹۷۶) به‌منظور سنجش سازگاری بین زن و شوهر تنظیم شده است. دارای ۳۲ عبارت است که کیفیت سازگاری بین زن و شوهر را در چهار بعد رضایت دونفری، همبستگی دو نفر، توافق دونفری و ابزار محبت می‌سنجد (ثنایی، ۱۳۸۷). عبارت‌ها میزان تقریبی توافق یا عدم توافق بین زن و مرد را نشان می‌دهد. نمره‌گذاری بر اساس طیف لیکرت و به‌صورت عدم توافق نمره صفر و توافق نمره پنج می‌گیرد. بنابراین حداقل نمره کسب‌شده در این آزمون صفر و حداکثر نمره به‌دست‌آمده ۱۵۱ است. نمره ۱۰۱ یا کمتر از آن نشان‌دهنده ناسازگاری تلقی می‌شود. روایی هم‌زمان این پرسشنامه با پرسشنامه تعارض زناشویی ۰/۴۹- و روایی هم‌گرایی آن با پرسشنامه رضایت زناشویی اینریچ ۰/۷۷ بود (اسپانیر، ۱۹۷۶). در پژوهش درویزه و کهکی (۱۳۸۷) پایایی آن با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۹۴ به دست آمد و طهرانی (۱۳۹۳) در پژوهشی بر روی زنان ضریب آلفای کرونباخ این مقیاس را ۰/۹۴ به دست آورد. در پژوهش حاضر با استفاده از آلفای کرونباخ ضریب پایایی ۰/۸۶ برای این پرسشنامه به دست آمد.

مقیاس خودابرازگری جنسی همسران (SSDS): این مقیاس توسط اسنل، بل و کلارک (۱۹۹۷) تهیه شد. این مقیاس که به‌منظور بررسی خودابرازگری در یک رابطه جنسی با شریک جنسی طراحی شده دارای ۷۲ سؤال است و ۲۴ خرده‌مقیاس دارد که هر یک سه بعد دارد: رفتار جنسی، احساس جنسی، خیال‌پردازی‌های جنسی، ترجیح‌های جنسی، معنی رابطه جنسی، پاسخگویی در رابطه جنسی، رابطه جنسی پریشانی آور، صداقت نداشتن جنسی، ترجیح‌های تأخیری جنسی، سقط جنین و بارداری،

هم‌جنس‌گرایی، تجاوز جنسی، ایدز، اخلاق جنسی، رضایت جنسی، گناه جنسی، آرامش جنسی، افسردگی جنسی، حسادت جنسی، بی‌احساسی جنسی، اضطراب جنسی، خوشحالی جنسی، خشم جنسی و ترس جنسی (اسنل، ۲۰۰۲). به‌طور کلی این ۲۴ خرده‌مقیاس در چهار مقوله اصلی رفتار جنسی، ارزش‌ها و ترجیحات جنسی، نگرش‌های جنسی و عاطفه جنسی قرار می‌گیرند آلفای کرونباخ خرده‌مقیاس‌ها در نسخه اصلی برای زنان از ۰/۸۳ تا ۰/۹۳ با میانگین ۰/۹۰ و مردان از ۰/۸۴ تا ۰/۹۴ با میانگین ۰/۹۲ گزارش شده است. همچنین اسنل و همکاران (۱۹۸۹) گزارش می‌کنند که پاسخ زنان و مردان به مقیاس افشای جنسی (SSDS) به‌عنوان عملکرد دریافت‌کننده افشا و محتوای افشای جنسی تغییر می‌کند. زنان اظهار داشتند که بیشتر مایل هستند که درباره این مقیاس با یک درمانگر زن بحث کنند تا یک درمانگر مرد. در ایران نیز عشقی، بهرامی و فاتحی‌زاده (۱۳۸۶) طی مطالعه‌ای گزارش کردند که برای روایی محتوایی نسخه فارسی این مقیاس به‌وسیله پنج متخصص مشاوره و روانشناسی تأیید شده و ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۷ برای این مقیاس به دست آمده است. این مقیاس توسط سلیمی و فاتحی‌زاده (۱۳۹۱) نیز طی مطالعه‌ای مورد استفاده قرار گرفته است. در پژوهش حاضر با استفاده از آلفای کرونباخ ضریب پایایی برای ابعاد رفتار جنسی، ترجیحات جنسی، نگرش جنسی و عاطفه جنسی به ترتیب ۰/۸۴، ۰/۸۱، ۰/۸۷ و ۰/۷۹ به دست آمد.

پرسشنامه تبادل اجتماعی: توسط لیمن و همکاران (۲۰۱۱) طراحی شد و مشتمل بر ۵۴ گویه و پنج خرده‌مقیاس پیگیری، انصاف، فردگرایی، منفعت‌طلبی و سرمایه‌گذاری افراطی می‌باشد. این پرسشنامه به‌وسیله صفاری‌نیا (۱۳۹۴) ابتدا به زبان فارسی ترجمه و سپس نسخه ترجمه‌شده فارسی به انگلیسی برگردانده شد. در پژوهش صفاری‌نیا (۱۳۹۴) ابتدا به زبان فارسی ترجمه و پایایی آن با استفاده از روش آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه برابر با ۰/۸۳ به دست آمد که پایایی مطلوبی است. همچنین با استفاده از نظر متخصصان حاکی از روایی محتوایی پرسشنامه و نتایج تحلیل عاملی اکتشافی و تحلیل مؤلفه‌های اصلی (PC) از طریق چرخش واریماکس مؤید وجود پنج عامل دارای ارزش ویژه بزرگ‌تر از یک و نیم تحت عنوان «پیگیری»، «انصاف»، «فردگرایی»، «منفعت‌طلبی» و «سرمایه‌گذاری افراطی» بود. همچنین نتایج تحلیل عاملی تأییدی نشان‌دهنده برازش

¹. dyadic adjustment scale

۷۲ نفر (۲۶/۱۸ درصد)، در طبقه بالا، ۹۷ نفر (۳۵/۲۷ درصد) در طبقه متوسط و ۱۰۶ نفر (۳۸/۵۴ درصد) در طبقه پایین بودند.

نسبتاً خوب مدل بود. در پژوهش حاضر با استفاده از آلفای کرونباخ ضریب پایایی برای این پرسشنامه ۰/۸۶ به دست آمد.

جدول ۱. ویژگی‌های جمعیت شناختی شرکت‌کنندگان

متغیر	سطوح	فراوانی	درصد
سن	کمتر از ۱۸ سال	۴۱	۱۴/۹۰
	۱۸ تا ۲۲ سال	۴۹	۱۷/۸۱
	۲۳ تا ۲۷ سال	۵۳	۱۹/۲۷
	۲۸ تا ۳۲ سال	۶۸	۲۴/۷۲
	۳۳ تا ۳۹ سال	۵۲	۱۸/۹۰
	۴۰ سال به بالا	۱۲	۴/۳۶
	کمتر از ۲ سال	۵۸	۲۱/۰۹
	۲ تا ۶ سال	۷۶	۲۶/۶۳
	۷ تا ۱۱ سال	۴۹	۱۷/۸۱
	۱۲ تا ۱۸ سال	۶۵	۲۳/۶۳
مدت‌زمان ازدواج	۱۹ تا ۲۵ سال	۲۷	۹/۸۱
	طبقه بالا	۷۲	۲۶/۱۸
	طبقه متوسط	۹۷	۳۵/۲۷
طبقات اقتصادی - اجتماعی	طبقه پایین	۱۰۶	۳۸/۵۴

یافته‌ها

داده‌های مربوط به ۲۷۰ شرکت‌کننده تحلیل شدند که میانگین سنی آنان ۳۰ سال با دامنه ۱۶ تا ۴۴ سال و انحراف معیار ۳/۲ بود.

نتایج جدول ۱ نشان می‌دهد که از بین شرکت‌کنندگان، ۴۱ نفر (۱۴/۹۰ درصد)، کمتر از ۱۸ سال، ۴۹ نفر (۱۷/۸۱ درصد) بین ۱۸ تا ۲۲ سال، ۵۳ نفر (۱۹/۲۷ درصد) بین ۲۳ تا ۲۷ سال، ۶۸ نفر (۲۴/۷۲ درصد) بین ۲۸ تا ۳۲ سال، ۵۲ نفر (۱۸/۹۰ درصد) بین ۳۳ تا ۳۹ سال و ۱۲ نفر (۴/۳۶ درصد) بالاتر از ۴۰ سال بودند. برحسب مدت‌زمان ازدواج ۵۸ نفر (۲۱/۰۹ درصد) کمتر از ۲ سال، ۷۶ نفر (۲۶/۶۳ درصد) بین ۲ تا ۶ سال، ۴۹ نفر (۱۷/۸۱ درصد) بین ۷ تا ۱۱ سال، ۶۵ نفر (۲۳/۶۳ درصد) بین ۱۲ تا ۱۸ سال و ۲۷ نفر (۹/۸۱ درصد) بین ۱۹ تا ۲۵ سال بودند و به لحاظ وضعیت اقتصادی - اجتماعی

جدول ۲. میانگین، انحراف معیار و ضرایب همبستگی پیروان بین متغیرهای پژوهش

متغیرهای پژوهش	میانگین	انحراف معیار	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۱. سازگاری زناشویی	۱۲۰/۴۲	۲۱/۳۹	۱					
۲. تبادل اجتماعی	۱۲۳/۴۲	۱۹/۶۳	۰/۲۹ ^{***}	۱				
۳. رفتار جنسی	۷۶/۶۲	۱۵/۰۲	۰/۷۲ ^{***}	۰/۳۱ ^{***}	۱			
۴. ترجیح جنسی	۷۴/۱۲	۱۴/۶۵	۰/۷۵ ^{***}	۰/۳۰ ^{***}	۰/۷۲ ^{***}	۱		
۵. نگرش جنسی	۷۴/۲۴	۱۴/۴۶	۰/۷۳ ^{***}	۰/۲۶ ^{***}	۰/۴۷ ^{***}	۰/۵۹ ^{***}	۱	
۶. عاطفه جنسی	۷۳/۵۳	۱۴/۸۸	۰/۷۰ ^{***}	۰/۲۹ ^{***}	۰/۳۸ ^{***}	۰/۵۸ ^{***}	۰/۵۰ ^{***}	۱

طبق نتایج جدول ۲ بین متغیرهای تبادل اجتماعی و ابعاد خودابرازگری جنسی، رفتار جنسی، ترجیح جنسی، نگرش جنسی و عاطفه جنسی با سازگاری زناشویی زنان دارای ازدواج زودهنگام همبستگی مثبت و معنادار وجود دارد.

نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد که مفروضه‌های نرمال بودن داده‌ها و هم‌خطی بودن متغیرهای پیش‌بین برقرار می‌باشند. به‌منظور تعیین سهم متغیرهای رفتار جنسی، ترجیح جنسی، نگرش جنسی و عاطفه جنسی در پیش‌بینی سازگاری زناشویی از روش مدل‌یابی معادلات ساختاری استفاده شد. در مدل پیشنهادی چنان فرض شد که خودابرازگری جنسی (رفتارجنسی،

ترجیح جنسی، نگرش جنسی و عاطفه جنسی) هم به‌صورت مستقیم و هم با میانجی‌گری تبادل اجتماعی، سازگاری زناشویی را پیش‌بینی می‌کنند. بررسی شاخص‌های برازندگی حاصل از آزمون مدل ساختاری پژوهش نشان داد که مدل ساختاری با داده‌های گردآوری‌شده برازش قابل قبول دارد ($GFI=0/931$, $CFI=0/954$, $\chi^2/df=3/32$, $\chi^2=51/19$, $p>0/05$), $AGFI=0/869$ و $RMSEA=0/056$). نتایج جدول ۷ ضرایب مسیر کل، مستقیم و غیرمستقیم بین متغیرهای پژوهش در مدل ساختاری را نشان می‌دهد.

نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد که مفروضه‌های نرمال بودن داده‌ها و هم‌خطی بودن متغیرهای پیش‌بین برقرار می‌باشند. به‌منظور تعیین سهم متغیرهای رفتار جنسی، ترجیح جنسی، نگرش جنسی و عاطفه جنسی در پیش‌بینی سازگاری زناشویی از روش مدل‌یابی معادلات ساختاری استفاده شد. در مدل پیشنهادی چنان فرض شد که خودابرازگری جنسی (رفتارجنسی،

جدول ۳. کشیدگی، چولگی، عامل تورم واریانس و ضریب تحمل متغیرهای پژوهش

متغیر	کالموگروف - اسمیرنوف	چولگی	کشیدگی	ضریب تحمل	تورم واریانس
۱. سازگاری زناشویی	۰/۲۳	-۰/۱۹	۰/۰۲۰	متغیر ملاک	متغیر ملاک
۲. تبادل اجتماعی	۰/۰۹	۰/۲۱۷	-۰/۵۸۰	۰/۳۴۴	۲/۹۰۹
۳. رفتار جنسی	۰/۱۷	-۰/۲۴۶	-۰/۴۰۷	۰/۴۰۸	۲/۴۵۱
۴. ترجیح جنسی	۰/۱۸	-۰/۱۱۱	-۰/۱۷۴	۰/۳۷۷	۲/۶۵۲
۵. نگرش جنسی	۰/۲۳	۰/۲۳۱	-۰/۵۶۰	۰/۳۶۳	۲/۷۵۳
۶. عاطفه جنسی	۰/۱۸	۰/۴۱۶	۰/۰۷۲	۰/۸۵۰	۱/۱۷۷

جدول ۴. ضرایب مسیر کل، مستقیم و غیرمستقیم بین متغیرها در مدل ساختاری

مسیرها	b	S.E	β	CR	P
ضریب مسیر بین تبادل اجتماعی - سازگاری زناشویی	۱/۰۳۹	۰/۰۶۹	۰/۲۳۲	۳/۲۸۰	۰/۰۰۱
ضریب مسیر بین رفتار جنسی - تبادل اجتماعی	۰/۰۱۶	۰/۱۴۹	۰/۱۳۹	۱/۹۲۸	۰/۰۰۵
ضریب مسیر بین ترجیح جنسی - تبادل اجتماعی	۰/۰۶۵	۰/۱۴۴	۰/۱۸۲	۱/۲۲۰	۰/۲۲۳
ضریب مسیر بین نگرش جنسی - تبادل اجتماعی	۰/۰۱۹	۰/۱۰۶	۰/۰۲۷	۰/۴۲۱	۰/۶۷۴
ضریب مسیر بین عاطفه جنسی - تبادل اجتماعی	۱/۰۲۲	۰/۰۹۲	۰/۵۶۰	۱۰/۴۵۰	۰/۰۰۱
ضریب مسیر مستقیم بین رفتار جنسی - سازگاری زناشویی	۱/۰۵۱	۰/۱۶۹	۰/۳۷۵	۲/۷۹۵	۰/۰۰۵
ضریب مسیر مستقیم بین ترجیح جنسی - سازگاری زناشویی	۰/۰۶۱	۰/۱۶۳	۰/۲۳۹	۱/۸۱	۰/۰۷۰
ضریب مسیر مستقیم بین نگرش جنسی - سازگاری زناشویی	۱/۴۵۱	۰/۱۱۹	۰/۳۷۱	۴/۹۴۰	۰/۰۰۱
ضریب مسیر مستقیم بین عاطفه جنسی - سازگاری زناشویی	۱/۰۱۹	۰/۱۲۲	۰/۳۰۸	۴/۱۷۴	۰/۰۰۱
ضریب مسیر غیرمستقیم بین رفتار جنسی - سازگاری زناشویی	۱/۲۴۸	۰/۲۰۱	۰/۳۲۰	۵/۵۱۳	۰/۰۰۱
ضریب مسیر غیرمستقیم بین ترجیح جنسی - سازگاری زناشویی	۱/۴۰۲	۰/۱۱۳	۰/۳۸۲	۶/۱۰۲	۰/۰۰۱
ضریب مسیر غیرمستقیم بین نگرش جنسی - سازگاری زناشویی	۱/۵۰۲	۰/۰۸۹	۰/۲۰۹	۶/۷۱۰	۰/۰۰۱
ضریب مسیر غیرمستقیم بین عاطفه جنسی - سازگاری زناشویی	۱/۰۲۸	۰/۰۶۸	۰/۴۱۶	۴/۶۷۰	۰/۰۰۱
ضریب مسیر کل بین رفتار جنسی - سازگاری زناشویی	۱/۰۲۱	۰/۰۷۳	۰/۴۰۷	۴/۰۳۴	۰/۰۰۱
ضریب مسیر کل بین ترجیح جنسی - سازگاری زناشویی	۱/۰۳۲	۰/۰۱۲	۰/۶۲۱	۷/۰۵۱	۰/۰۰۱
ضریب مسیر کل بین نگرش جنسی - سازگاری زناشویی	۱/۰۱۳	۰/۰۳۴	۰/۵۸۰	۶/۰۲۱	۰/۰۰۱
ضریب مسیر کل بین عاطفه جنسی - سازگاری زناشویی	۱/۴۱۱	۰/۰۲۶	۰/۷۲۷	۷/۳۴۱	۰/۰۰۱

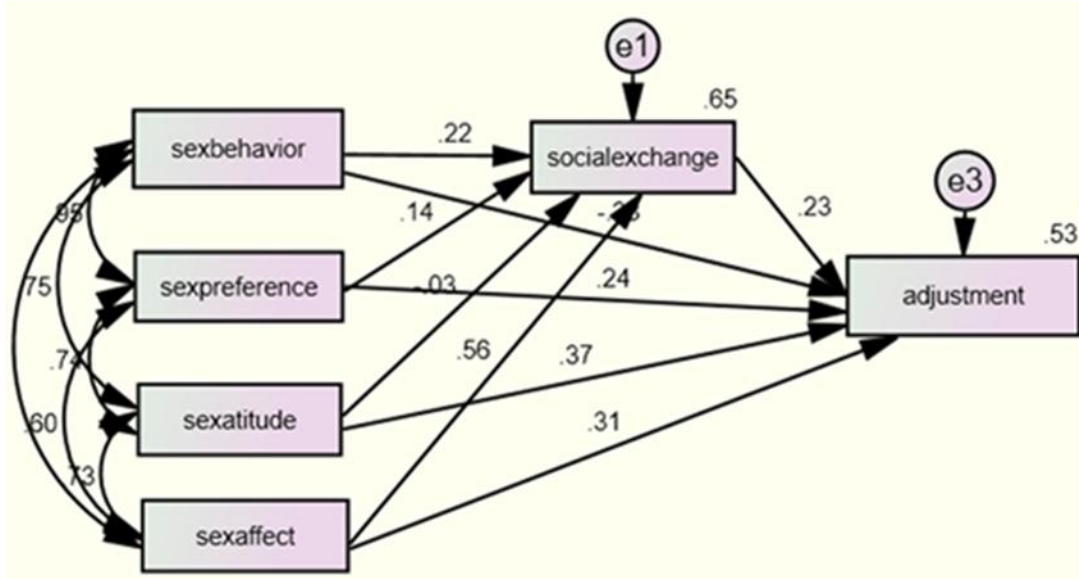
در صورتی که از متغیر تبادل اجتماعی به عنوان متغیر واسطه‌ای عبور کند، نسبت به مسیرهای مستقیم اعتبار بیشتری دارد. مدل نهایی پژوهش، روابط ساختاری بین ابعاد خودابرازگری جنسی، تبادل اجتماعی و سازگاری زناشویی را نشان می‌دهد.

نتایج جدول ۴ ضرایب مسیر کل، مستقیم و غیرمستقیم بین رفتار جنسی، ترجیح جنسی، نگرش جنسی و عاطفه جنسی با سازگاری زناشویی را نشان می‌دهد. به منظور بررسی نقش واسطه‌ای تبادل اجتماعی در رابطه بین ابعاد خودابرازگری جنسی با سازگاری زناشویی از روش بوت استرپ استفاده شد.

نتایج جدول ۵ نشان می‌دهد که تبادل اجتماعی می‌تواند بین ابعاد خودابرازگری جنسی (رفتار جنسی، ترجیح جنسی، نگرش جنسی، عاطفه جنسی) و سازگاری زناشویی نقش واسطه‌ای ایفا کند. همچنین این بدین معناست که مسیر غیرمستقیم که از متغیرهای پیش‌بین رفتار جنسی، ترجیح جنسی، نگرش جنسی و عاطفه جنسی با متغیر ملاک سازگاری زناشویی

جدول ۵. نتایج بوت‌استرپ برای مسیر واسطه‌ای تبادل اجتماعی

معنی‌داری	حد بالا	حد پایین	خطای استاندارد	بوت‌استرپ	مسیر
۰/۰۰۳	۰/۳۱۰	۰/۱۵۹	۰/۱۹۳	۰/۲۱۰	رفتار جنسی ← تبادل اجتماعی ← سازگاری زناشویی
۰/۰۰۱	۰/۲۸۳	۰/۱۳۶	۰/۱۱۹	۰/۲۱۹	ترجیح جنسی ← تبادل اجتماعی ← سازگاری زناشویی
۰/۰۰۱	۰/۲۷۹	۰/۱۶۲	۰/۱۶۰	۰/۲۷۲	نگرش جنسی ← تبادل اجتماعی ← سازگاری زناشویی
۰/۰۰۸	۰/۰۲۴	۰/۱۷۵	۰/۱۴۸	۰/۲۰۱	عاطفه جنسی ← تبادل اجتماعی ← سازگاری زناشویی

شکل ۱. مدل برازش شده نهایی

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش نشان داد رفتار جنسی، ترجیح جنسی، نگرش جنسی و عاطفه جنسی می‌توانند سازگاری زناشویی زنان دارای ازدواج زودهنگام را پیش‌بینی کنند. این نتیجه با نتایج پژوهش‌های مهربابی‌زاده هنرمند، منصوری و جوانمرد (۱۳۹۲)، سلیمی، محسن‌زاده و نظری (۱۳۹۵)، هیمن، لانگ، اسمیت، فیشر، سند و روزن (۲۰۱۱) و ترودل و گولدفرد (۲۰۱۰) مطابقت دارد.

به لحاظ سبب‌شناسی معمولاً زوجین متعارض در ابراز هیجانات و بروز احساسات به یکدیگر مشکل دارند و این زوجین اکثراً روش‌های مناسب و صحیح ابراز هیجان و تعاملات عاطفی را یاد نگرفته‌اند و نمی‌توانند خیلی راحت درباره عواطف و احساسات درونی خودشان با یکدیگر صحبت کنند (لارسن و باس، ۲۰۱۵)، در همین راستا نتایج پژوهش آراین‌فر و پورشهریاری (۱۳۹۶) بر روی زوجین ایرانی نشان داد زوجینی که میزان صمیمیت بالاتری را روابطشان تجربه می‌کنند قادرند خود را به شیوه‌ای

مطلوب‌تر در روابط عرضه کنند و نیازهای خود را به شکل مؤثرتری به شریک و همسر خود ابراز کنند. این زوجین ممکن است قابلیت بیشتری در مواجهه با مشکلات و تغییرات مربوط به رابطه خود داشته باشند و در نتیجه رضایت زناشویی بالاتر و تعارضات زناشویی کمتری را تجربه می‌کنند. در تبیین این نتایج می‌توان بیان کرد زوجینی که نمی‌توانند درباره امیال و خواسته‌های جنسی خود صحبت کنند، بیش از سایر زوج‌ها ناهنجاری جنسی را تجربه می‌کنند. یکی از مشکل‌های مهم زوج‌ها، به‌ویژه زوج‌های جوان، نداشتن اعتماد به نفس کافی برای درمیان گذاشتن تمایلات جنسی خود با همسر است. در نیمی از بررسی‌ها نشان داده شده است که مردان کمتر در این زمینه احساس مشکل می‌کنند، در حالی که بیش از ۶۰ درصد از زنان نمی‌توانند به آسانی تمایلات خودشان را بیان کنند و در مورد آن صحبت کنند (عشقی، بهرامی و فاتحی‌زاده، ۱۳۸۶). وقتی زوج‌ها به یکدیگر اعتماد نکنند و افکار و احساسات خود را باهم در میان نگذارند، ارتباط جنسی آنان دچار مشکل می‌شود و چون رابطه جنسی بخشی از

سازگاری زناشویی را در زوج‌ها پوشش می‌دهد، هرگونه بروز مشکل در رابطه جنسی به کاهش سازگاری زناشویی منجر می‌شود. زوج‌ها معمولاً سریع و طی شش هفته به هم اعتماد می‌کنند و احساس‌های خود را به یکدیگر ابراز می‌کنند. صحبت درباره احساس‌ها و امیال جنسی بهترین راه شناخت خواسته‌های جنسی همسر و تکمیل اطلاعات جنسی زوج‌ها است و برای برقراری ارتباط جنسی لذت‌بخش، بهترین شانس را در اختیار زوج قرار می‌دهد. ابراز نکردن امیال جنسی باعث می‌شود زوج‌ها از ارتباط جنسی لذت کمتری ببرند و این امر در ایجاد اختلال جنسی و عدم سازگاری زناشویی نقش مهمی دارد. بنابراین عدم خودابرازگری در روابط جنسی با همسر باعث می‌شود یک مشکل جنسی برای مدت‌زمان طولانی ادامه پیدا کند و ممکن است به نارضایتی جنسی منجر شود (آدرسن و سیرانووسکی، ۲۰۰۹). بر این اساس منطقی به نظر می‌رسد در زنان دارای ازدواج زودهنگام که اغلب در مورد مسائل زناشویی به‌ویژه درباره رابطه جنسی که اطلاعات کافی ندارند، خودابرازگری در روابط جنسی بتواند سطح سازگاری زناشویی آنان را پیش‌بینی کند.

همچنین نتایج پژوهش نشان داد که خودابرازگری جنسی با واسطه‌گری تبادل اجتماعی، سازگاری زناشویی زنان دارای ازدواج زودهنگام را پیش‌بینی می‌کند. این نتیجه با نتایج پژوهش‌های مهرابی زاده هنرمند، منصور و جوانمرد (۱۳۹۲)، سانچز - فیونتش و سانتوس - لگلسایس (۲۰۱۶) استیفنسون و مستون (۲۰۱۱) مطابقت دارد. مهرابی‌زاده هنرمند، منصور و جوانمرد (۱۳۹۲) در مطالعه‌ای که بر روی زنان انجام دادند به این رسیدند که بین ناخشنودی جنسی زنان و سازگاری زوجی خانواده رابطه منفی معناداری وجود دارد. به‌طور کلی در این پژوهش به این نتیجه رسیدند که یکی از مهمترین عوامل تأثیرگذار در زندگی زناشویی، نحوه رفتار جنسی زوجین است که تعیین‌کننده‌ترین عامل در سازگاری زوجین و بهبود سلامت روانی آنان می‌باشد. با توجه به این که ارضای نیاز جنسی زنان و رسیدن به سطح مطلوبی از رضایت جنسی بخشی از سازگاری زناشویی است، در یک رابطه زناشویی که این نیاز زنان ارضا شود، می‌توان انتظار داشت که سازگاری زناشویی بالاتری در آنان وجود دارد. سانچز - فیونتش و سانتوس - لگلسایس (۲۰۱۶) در پژوهشی که درباره رضایت جنسی ۱۹۷ زوج اسپانیایی بر اساس الگوی تبادل بین فردی رضایت جنسی انجام دادند، دریافتند که ادراکات زنان از تبادل بین فردی با شریک جنسی

خود در رضایت‌مندی جنسی آنان نقش دارد. به‌عبارت‌دیگر، زنانی که ادراکات بهتری از تعادل بین هزینه‌ها و پاداش‌های جنسی دارند عملکرد و رضایت جنسی بهتر و مطلوب‌تری را در رابطه جنسی خود تجربه می‌کنند. همچنین استیفنسون و مستون (۲۰۱۱) در پژوهشی به تبیین الگوی تبادل بین فردی در رضایت جنسی بین زوج‌ها پرداختند که نتایج این پژوهش نشان داد ادراک زنان از هزینه‌های جنسی در رابطه جنسی با شریک جنسی خود به‌عنوان یک مکانیزم تبیین‌کننده رضایت جنسی زنان می‌باشد. در صورتی که زنان بین هزینه‌های جنسی خود در یک رابطه جنسی با شریک جنسی و پاداش‌ها و پیامدهای آن بتوانند یک تعادل پیدا کنند و ادراک مطلوبی داشته باشند به همان اندازه هم‌سطح رضایت جنسی بالاتری دارند و در غیر این صورت با مشکلات جنسی مواجه می‌شوند. در تبیین نقش واسطه‌ای تبادل اجتماعی در رابطه بین خودابرازگری جنسی و سازگاری زناشویی در زنان با ازدواج زودهنگام، می‌توان گفت که افراد آنگاه وارد یک رابطه می‌شوند که بتوانند ضمن کمینه کردن هزینه‌ها، منافع خود را بیشینه کنند. انسان‌ها دلایل مختلفی برای ازدواج دارند، یکی از آن دلایل مهم عشق و رفاقت و ارضای نیاز جنسی است. بر اساس نظریه عدالت که از انواع نظریه تبادل است، زوجین باید برای ارضای نیازهای خویش به هم متکی باشند و متقابلاً نیازهای یکدیگر را برآورده سازند. نظریه دیگر مبنی بر سیستم‌ها هم بر وابستگی متقابل اعضای خانواده تأکید دارد. وابستگی متقابل اعضاء افزون بر امور مالی، مسکن و غذا در مورد عشق، محبت، رفاقت و همراهی، اجتماعی شدن و سایر نیازهای نامحسوس نیز درست است.

زنان به دلیل تعهد بالا و سرمایه‌ای که برای رابطه خود می‌گذارند و تصور داشتن گزینه‌های بدتر در خارج از رابطه، در رابطه خشونت‌آمیزی که در رابطه زناشویی تجربه می‌کنند، می‌مانند. اگرچه در زنانی که با آن‌ها بدرفتاری می‌شود سطح رضایت‌مندی پایین است، اما سطح تعهد بالا است و بخشی از آن به دلیل جایگزین‌هایی است که متصور می‌شوند. به‌طور کلی زنانی که در رابطه‌های خشونت‌آمیز می‌مانند به‌احتمال زیاد جایگزین‌های خود را بدتر از رابطه فعلی‌شان تصور می‌کنند. هونگ (۲۰۱۰) اعتقاد دارد که رفتارهای جنسی، پیچیده و متنوع بوده و تحت تأثیر روابط بین فردی، شرایط زندگی و فرهنگی قرار دارند. این رفتار با ساختار زیست‌شناختی و احساس کلی فرد نسبت به خودش به‌عنوان یک مرد یا یک زن و تجارب و تحول شخص در رابطه با مسائل جنسی، نزدیکی تنگاتنگ دارد. کول

(۲۰۰۴) در پژوهشی که بر روی زوجین جوان در تاماتیو - ماداگاسکار^۱ انجام دادند به این نتیجه رسید که پول به‌عنوان تبادل اجتماعی در روابط زناشویی بین زن و شوهر تأثیر معناداری دارد و در این تبادل اجتماعی که پول به‌عنوان هزینه از طرف شوهر به زن داده می‌شود منجر به شکل‌گیری نگرش‌هایی در زنان می‌شود که در بیشتر مواقع از هدف اصلی رابطه جنسی دور می‌شوند و سایر عوامل تقویت‌کننده و لذت‌بخش یک رابطه جنسی را کنترل می‌کند. هرچند که فریود میل جنسی را امری طبیعی و فیزیولوژیک می‌داند که اساس نیازهای انسانی است، اما باید با یک انگیزش مثبت همراه شود تا اشتیاق به پذیرش جنسی در زن پدیدار شود. دلایلی که می‌توانند در زن باعث این انگیزش مثبت شود، میل به ابراز عشق، دریافت و شریک شدن در یک لذت جسمانی صمیمیت نزدیک‌تر، خواسته شریک جنسی و افزایش بهزیستی خود فرد هستند. بنابراین با همراهی میل خودانگیزخته و انگیزش در فرد، اشتیاقی برای پذیرش جنسی و سپس تحریک جنسی به وجود می‌آید که در نتیجه یک برانگیختگی ذهنی در وی شکل می‌گیرد و تحت تأثیر فرآیندهای روانشناختی و زیست‌شناختی است (ترودل و گولدفرد، ۲۰۱۰). از طرفی دیگر، نتیجه پژوهش هوپ (۲۰۰۷) نشان داد که زمانی که روابط تبادل (حالت بده و بستان) در بین زن و شوهر خیلی شدید باشد؛ مانند درخواست پول یا منابع خیلی زیاد، زنان را در فعالیت‌های جنسی ناتوان می‌سازند و آن‌ها را از صحبت کردن درباره مسائل جنسی بر حذر می‌دارد. نظریه تبادل اجتماعی اظهار می‌دارد که تبادل پول، هدیه و هر چیز دیگری به زنان از طرف مردان، مکانیزم‌هایی را فعال می‌کند که نشان می‌دهد بین این نوع تبادلات مادی و فعالیت‌های جنسی رابطه وجود دارد. همچنین وامویی، فینویک، اوراسا، ذابا و استونس (۲۰۱۱) در پژوهشی که در مورد نقش تبادل اجتماعی در عملکرد جنسی دریافتند که برخی از روابط جنسی می‌توانند به‌صورت تبادلات محصول ملاحظه شوند، چون زنان می‌دانند که وصول یا وعده پول به آنان به این معنی است که باید به یک رابطه جنسی ناامن تن دهند. که در چنین شرایطی عملکرد جنسی و لذت جنسی همراه آن برای زنان بسیار تضعیف می‌شود. زمانی که ازدواج و یک رابطه زناشویی بین دو نفر شکل می‌گیرد، به نظر می‌رسد که ادراک و نگرش طرفین نسبت به سود و منفعتی که از این رابطه به دست می‌آورند، می‌تواند نقش سایر عوامل تأثیرگذار بر این رابطه زناشویی را

^۱ . Tamatave, Madagascar

تحت تأثیر قرار دهد. زمانی که یک مرد و زن ازدواج می‌کنند، نه تنها یک همسر بلکه رشته جدیدی از والدین و خویشاوندان سببی دیگر را نیز به دست می‌آورند. اما انجام این در رابطه زناشویی که معمولاً به‌صورت دریافت پول و دادن هدیه بده بستان می‌شود، بیشتر تحت تأثیر احساسات جنسی همسران به یکدیگر است. صحبت‌های همسران در مورد مسائل جنسی و لذت‌بخش بودن آن برای زنان زمینه را برای ایجاد یک تبادل با همسر سوق می‌دهد.

بنابراین در مسائل زناشویی زن ممکن است برای خود یک سطح مقایسه جایگزین برای زندگی فعلی و موقعیت‌های جایگزین موجود می‌سازد و اگر انتظاراتش برای پاداش در زندگی زناشویی فعلی، زیر سطح مقایسه جایگزین قرار گیرد به‌احتمال زیاد به جستجوی زندگی زناشویی دیگری خواهد رفت. هم‌سطح مقایسه و هم‌سطح مقایسه جایگزین هر دو پویا هستند و بر اساس انتظارات فرد از نتایج، قابلیت سازگاری پیدا می‌کنند. این پویایی سطح مقایسه و هم‌سطح مقایسه جایگزین، به‌محض این که برآیند به زیر سطح مقایسه نزول کند، فرد رابطه خود را رها می‌کند. در این پژوهش با توجه به این که زنان با ازدواج زودهنگام در سن کم ازدواج کرده‌اند و حتی ممکن است در تصمیم‌گیری برای ازدواج خیلی نقش نداشته باشند و به‌وسیله والدین و بزرگان یک ازدواج تحمیلی برای آنان شکل گرفته باشد، معمولاً درباره مسائل جنسی و خودابرازگری جنسی هیچ تجربه‌ای ندارند و به‌مرور زمان ارضا نیاز جنسی ممکن است برای آنان به یک رابطه رضایت‌بخش تبدیل شود. به این دلیل احتمال دارد زمینه ناسازگاری زناشویی در آن به وجود آید. در این فرآیند این دسته از زنان به این نتیجه می‌رسند که در رابطه زناشویی بازنده هستند و ازدواج و رابطه جنسی سود و منفعتی برایشان ندارد. بر اساس عامل تبادل اجتماعی که در شکل مطلوب خود به یک همبستگی متقابل در رابطه زناشویی تبدیل می‌شود، زنان به این نتیجه می‌رسند که باید یک تبادل برد - برد با همسر خود داشته باشد. بنابراین منطقی به نظر می‌رسد که وقتی یک تبادل دو جانبه چه به‌صورت پاداش‌های مادی مانند دریافت هدیه، پول و مسکن از همسر یا به‌صورت پاداش غیرمادی مانند احترام، محبت و صمیمیت عاطفی در رابطه بین زوج‌ها و به‌طور در رابطه جنسی و ارضا نیاز جنسی وجود داشته باشد، می‌تواند بر سازگاری زناشویی زنان تأثیر بگذارد.

جنسی هم توجه شود و به‌وسیله آموزش و مشاوره، زمینه تغییر و اصلاح ادراک تبادل اجتماعی آنان با همسر فراهم شود.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش: این مقاله برگرفته از رساله دکتری نویسنده اول در رشته روانشناسی بالینی دانشگاه عدالت است.

حامی مالی: این پژوهش در قالب رساله دکتری و بدون حمایت مالی می‌باشد.

نقش هر یک از نویسندگان: نویسنده اول دانشجو و محقق اصلی پژوهش، نویسنده دوم نویسنده مسئول و استاد راهنما رساله می‌باشد.

تضاد منافع: نویسندگان هیچ تضاد منافی در رابطه با این پژوهش اعلام نمی‌نمایند.

تشکر و قدردانی: بدین‌وسیله از شرکت‌کنندگان که در انجام این پژوهش همکاری نمودند، تشکر و قدردانی می‌گردد.

با توجه به این که پژوهش حاضر بر روی زنان دارای ازدواج زودهنگام در استان مرکزی انجام شده است، ممکن است عواملی مانند سبک زندگی خانواده، مسائل فرهنگی، شغل و طبقه‌های اقتصادی - اجتماعی شرکت‌کنندگان بر نتایج پژوهش تأثیر بگذارد که این موضوع می‌تواند محدودیت‌هایی را در زمینه استنباط، تبیین و تعمیم نتایج ایجاد کند. بنابراین پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های بعدی به نقش احتمالی این متغیرها توجه شود. همچنین به‌منظور افزایش سطح سازگاری زناشویی زنان دارای ازدواج زودهنگام، پیشنهاد می‌شود علاوه بر توجه به مسائل جنسی و توانایی آنان در خودابرازگری جنسی به ادراک تبادل اجتماعی زنان در رابطه

References

- Amato, P.R. & Hohmann-Marriott, B. (2007). A comparison of high- and low-distress marriages that end in divorce. *Journal of Marriage and Family*, 69: 621-638. [Link]
- Andersen, B. L., & Cyranowski, J. M. (1995). Women's sexuality: Behaviors, responses, and individual differences. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 63(6), 891-906. [Link]
- Arianfar, N. (2017). Structural equation modeling of the predicting marital conflict on the basis of initial maladaptive schemas of the cuts and rejection areas and the mediatory variable of the lovemaking styles. *Quarterly of Counseling Culture and Psychotherapy*, 8(29), 107-134. [Link]
- Barjaste, S., Alizadeh, S., Moghaddamtabrizi, F. (2018). The effect of couple counselling based on marital support on anxiety and worry during pregnancy. *Journal of Urmia Nursing And Midwifery Faculty*, 15(11), 851-862. [Link]
- Basson, R. (2005). Women's sexual dysfunction: revised and expanded definitions. *Cmaj*, 172(10), 1327-1333. [Link]
- Cheshire, C., Gerbasi, A., & Cook, K. (2010). Trust and transitions in modes of social exchange. *Social Psychology Quarterly*, 73(1), 1-20. [Link]
- Chiou, W. B., & Wan, C. S. (2006). Sexual self-disclosure in cyberspace among Taiwanese adolescents: Gender differences and the interplay of cyberspace and real life. *CyberPsychology & Behavior*, 9(1), 46-53. [Link]
- Clark, S., Kabiru, C., & Mathur, R. (2010). Relationship transitions among youth in urban Kenya. *Journal of Marriage and Family*, 72(1), 73-88. [Link]
- Cole, J. (2004). Fresh contact in Tamatave, Madagascar: Sex, money, and intergenerational transformation. *American Ethnologist*, 31(4), 573-588. [Link]
- Eshghi, R., Bahrami, F., & Fathizadeh, M. (2015). Studying the effectiveness of couples sexual cognitive – behavioral therapy on improvement of women's hypoactive sexual desire disorder in Isfahan. *QJCR*, 14(53):111-130. [Link]
- Heiman, J. R., Long, J. S., Smith, S. N., Fisher, W. A., Sand, M. S., & Rosen, R. C. (2011). Sexual satisfaction and relationship happiness in midlife and older couples in five countries. *Archives of sexual behavior*, 40(4), 741-753. [Link]
- Hope, R. (2007). Addressing cross-generational sex: A desk review of research and programs. *Population Reference Bureau*. [Link]
- Houman, H. (2008). *Understanding scientific method in behavioral science*. Tehran: Samt Publication. [Link]
- Huong, B. T. (2010). 'Let's talk about sex, baby': sexual communication in marriage in contemporary Vietnam. *Culture, health & sexuality*, 12(S1), S19-S29. [Link]
- Leybman, M. J., Zuroff, D. C., Fournier, M. A., Kelly, A. C., & Martin, A. (2011). Social exchange styles: Measurement, validation, and application. *European Journal of Personality*, 25(3), 198-210. [Link]
- Masters, W. H. & Johnson, V. E. (2007). *Human Sexual Response*. (Owhad, B., Trans-), Isfahan: Sadeq Hedayat Publication.
- Meghdadi, M. & Javadpour, M. (2017). Impact of early marriage on children's sexual health and mechanisms of deal with it. *Iranian Journal of Medical Law*, 11(40), 31-60. [Link]
- Mehrabizadeh Honarmand, M., Mansouri, Z., & Javanmard, Z. (2013). The relationship between sexual behavior model and couples's adjustment of women by age married among women employees in the Gachsaran oil industry. *Journal of Woman & Society*, 4(1), 77-100. [Link]
- Myers, J. & Harvey, R. (2011). *Breaking Vows: Early and Forced Marriage and Girls' Education*. London: Plan International. [Link]
- Nakonezny, P. A., & Denton, W. H. (2008). Marital relationships: A social exchange theory perspective. *American Journal of Family Therapy*, 36(5), 402-412. [Link]
- Saffarinia, M. (2015). Psychometric characteristics of psychological reactance styles in iranian population. *Social Psychology Research*, 5(18), 99. [Link]
- Salimi, H., Mohsenzadeh, F., & Mohammad Nazari, A. (2016). Prediction of marital adjustment based on family solidarity, time for togetherness and financial sources in female teachers. *Journal of Woman & Society*, 7(3), 175-192. [Link]
- Sánchez-Fuentes, M., & Santos-Iglesias, P. (2016). Sexual satisfaction in spanish heterosexual couples: Testing the interpersonal exchange model of sexual satisfaction. *Journal of sex & marital therapy*, 42(3), 223-242. [Link]
- Sasani, M., Fathi Aghdam, G., & Rezaadeh, M. (2020). Comparing the effectiveness of self-differentiation and reality therapy training on intimacy, compatibility and assertiveness of married women,

- Journal of Excellence in Counseling and Psychotherapy*, 9(34), 1-19. [Link]
- Sharifain, M., Saffarinia, M., & Alizadeh Fard, S. (2019). Structural model of Vaginismus Disorder based on marital adjustment, sexual self-disclosure, sexual anxiety and social exchange styles, *Journal of Research in Psychological Health*, 12(4), 48-65. [Link]
- Snell, W. E. (2002). The sexual self-disclosure scale. In: *Handbook of sexuality-related measures*. Davis, C. M., Yarber, W. L., Bauserman, R., Schreer, G., & Davis, S. L. (1998). *Handbook of sexuality-related measures*. Sage. [Link]
- Spanier, G. B. (1976). Measuring dyadic adjustment: New scales for assessing the quality of marriage and similar dyads. *Journal of Marriage and the Family*, 38(1), 15-28. [Link]
- Sprecher, S., & Hendrick, S. S. (2004). Self-disclosure in intimate relationships: Associations with individual and relationship characteristics over time. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 23(6), 857-877. [Link]
- Stephenson, K. R., & Meston, C. M. (2011). The association between sexual costs and sexual satisfaction in women: An exploration of the Interpersonal Exchange Model of Sexual Satisfaction. *Canadian Journal of Human Sexuality*, 20, 31-40. [Link]
- Tehrani, A., Headari, H., & Jafari, A. (2013). The effectiveness of group training based on multiple Lazarus approach on marital adjustment of women. *Journal of Behavioral Sciences*, 5 (16), 83-98. [Link]
- Trudel, G., & Goldfarb, M. R. (2010). Marital and sexual functioning and dysfunctioning, depression and anxiety. *Sexologies*, 19 (3), 137-142. [Link]
- Wamoyi, J., Fenwick, A., Urassa, M., Zaba, B., & Stones, W. (2011). "Women's bodies are shops": beliefs about transactional sex and implications for understanding gender power and HIV prevention in Tanzania. *Archives of sexual behavior*, 40(1), 5-15. [Link]
- Westheimer, R. K., & Lopater, S. (2004). *Human sexuality: A psychology perspective*, 2nd ed. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins. [Link]